БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 53 (8579)
МАРТЫН 4
ВТОРНИК
1958 он

Сэн 20 мүнгэн

Бурят-Монголой АССР-эй арадай ажахые 1958 ондо хүгжөөхэ Гүрэнэй түсэб тухай Хуули

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Совет иигэжэ тогтооно:

1. Бурят-Монголой АССР-эй арадай ажахые 1958 ондо хүгжөөхэ Гүрэнэй түсэбые Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Совет ажалшадай депутадуудай аймагай, городской Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэй хамта зохёожо бэлдэхээ. Энэ зохёоһон түсэбыень Верховно Соведэй Бюджетнэ комиссиин оруулһан заһабаринуудтайгаар һайшааха.

2. Бурят-Монголой АССР-эй арадай ажахые 1958 ондо хүгжөөхэ Гүрэнэй түсэб тушаа Верховно Соведэй Бюджетнэ комиссиин бэшэгтэ хэлэгдэһэн дурадхал, ажаглалтануудые, мүн Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ депутадуудай оруулһан дурадхалнуудые, хэһэн ажаглалтануудыень хаража үзөөд, тусхай шиидхэбэринүүдые тэдээгээр абахыень Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1958 оной февралиин 25.

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй тогтоол

Бурят-Монголой АССР-эй 1957 оной Гүрэнэй бюджедэй дүүргэгдэһэн тушаа тоосоое баталха тухай

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Совет иигэжэ тогтооно:

Бурят-Монголой АССР-эй 1957 оной Гүрэнэй бюджет орошын талаар 382 миллион 271 мянган түхэриг, гаргашын талаар 379 миллион 553 мянган түхэриг боложо дүүргэгдэбэ. Тиихэдээ орошонь гаргашаһаа 2 миллион 718 мянган түхэригөөр ехэ байгаа гэһэн тоосоое баталха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1958 оной февралиин 25.

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын 1958 оной Гүрэнэй бюджет тухай Хуули

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Совет иигэжэ тогтооно:

Статья 1. БМАССР-эй 1958 оной Гүрэнэй бюджет иимэ байха гэһэн БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дурадхалые БМАССР-эй Верховно Соведэй Бюджетнэ комиссиин дурадхалнуудаар абтаһан хубилалтануудтайгаар баталха: бюджедэй орошонь—381528 мянган түхэриг, гаргашань—380743 мянган түхэриг. Тиихэдээ орошонь гаргашаһаа 785 мянган түхэригөөр ехэ байха болоно.

Статья 2. БМАССР-эй 1958 оной Гүрэнэй бюджедтэ гүрэнэй, кооперативна предприяти, организацинуудһаа хамта дээрээ 267496 мянган түхэриг орошо орохо гэжэ тогтоохо.

Статья 3. Арадай ажахые—промышленность, хүдөө ажахы, харгы зам барилга, байрын-коммунальна ажахые болон арадай ажахын бусад һалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ БМАССР-эй 1958 оной Гүрэнэй бюджедһээ хамта дээрээ 56938 мянган түхэриг һомолхо. Гадна предприяти, ажахын организацинуудай өөһэдынь мүнгэ зөөриһөө 48925 мянган түхэриг гаргашалха. Тиихэдээ энэ хэрэгтэ хамта дээрээ 105863 мянган түхэриг һомологдохо болоно.

Статья 4. Социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта — бүгэдэнийтын һуралсалай һургуулинуудта, техникумүүдтэ, научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудта, библиотекэ, клуб, театрнуудта, хэблэлдэ болон хэгээрэл, соёл культурын бусад хэмжээ-ябуулгануудта; больница, хүүгэдэй ясли, санатори болон хүн зониие эмнэхэ, бэе махабадыень болбосоруулан һайжаруулха бусад эмхи зургаануудта; пенси, тэдхэмжэнүүдтэ БМАССР-эй 1958 оной Гүрэнэй бюджедһээ хамта дээрээ 295803 мянган түхэриг һомолхо гэжэ тогтоохо.

Статья 5. Гүрэнэй хүтэлбэриин органуудые байлгаха хэрэгтэ БМАССР-эй 1958 оной Гүрэнэй бюджедһээ 24026 мянган түхэриг һомолхо гэжэ тогтоохо.

Статья 6. БМАССР-эй 1958 оной республиканска бюджет орошын талаар 125717 мянган түхэриг, гаргашын талаар 124932 мянган түхэриг байха, тиихэдээ орошонь гаргашаһаа 785 мянган түхэригөөр ехэ байха гэжэ тогтоохо.

Статья 7. БМАССР-эй аймагууд болон республикада мэдэлтэй городуудай 1958 оной бюджедүүдынь хамта дээрээ 259311 мянган түхэриг байха гэжэ тогтоохо, тэрэ тоодо:

(мянган түхэригөөр)

Байкало-Кударын	6233
Баргажанай	9470
Баунтын	6680
Бичурын	8672
Зэдын	5807
Яруунын	6992
Заиграйн	14345
Закаменай	6064
Иволгын	5913
Кабанскын	8005
Хэжэнгын	5711
Кударын	6138
Курумканай	6432
Кяхтын	12197
Мухаршэбэрэй	8469
Ахын	2745
Прибайкальскын	6822
Хойто-Байгалай	7371
Сэлэнгын	12276
Тарбагатайн	5708
Ториин	4795
Түнхэнэй	8818
Хориин	7257
Бабушкин город	3744
Городок город	8581
Улан-Удэ город	74066

Статья 8. Колхозой олзо доходой налогһоо, хүн зоной олзо доходой налогһоо, гэр бүлэгүй, ганса бэе, бүлэ багатай СССР-эй эрхэтэдһээ абтаха налогһоо, машинно-тракторна станцинуудай олзо доходһоо болон эрьесын налогһоо БМАССР-эй аймагуудай, республикада мэдэлтэй городуудай бюджедүүдтэ 1958 ондо мүнгэн иимэ хэмжээгээр орохо гэжэ тогтоохо:

Орохо мүнгэн процентээр

	Колхозой олзо доходой налогһоо	Хүн зоной олзо доходой налогһоо	Гэр бүлэгүй, ганса бэе, бага бүлэтэй СССР-эй эрхэтэдһээ абтаха налогһоо	Машинно-тракторна станцинуудай олзо доходһоо	Эрьесын налогһоо
Байкало-Кударын	60	100	100	60	44,4
Баргажанай	80	100	100	80	32,6
Баунтын	100	100	100	—	47,5
Бичурын	60	80	80	30	21,2
Зэдын	50	100	100	40	17,1
Яруунын	60	80	80	50	48,7
Заиграйн	60	20	20	70	2,6
Закаменай	60	100	100	80	86,8
Иволгын	60	80	80	50	20,6
Кабанскын	80	50	50	80	2,1
Хэжэнгын	60	100	100	50	27,1
Кударын	60	100	100	50	41,7
Курумканай	100	100	100	80	70,2
Кяхтын	100	40	40	80	39,7
Мухаршэбэрэй	60	100	100	30	14,0
Ахын	60	100	100	—	93,7
Прибайкальскын	100	70	70	80	3,8
Хойто-Байгалай	100	100	100	—	91,9
Сэлэнгын	100	50	50	80	12,6
Тарбагатайн	50	80	80	30	6,2
Ториин	60	100	100	50	47,1
Түнхэнэй	50	100	100	60	32,6
Хориин	100	60	60	80	12,6
Бабушкин город		40	40	—	46,5
Городок город		30	30	—	43,9
Улан-Удэ город		20	20	—	10,8

Статья 9. БМАССР-эй аймагуудай, республикада мэдэлтэй городуудай 1958 оной бюджедтэ иимэ юумэнһээ мүнгэн иимэ хэмжээгээр орохо гэбэл:

а) хүдөө ажахын налогһоо орохон мүнгэнһөө 100%

б) зоной дунда тараагдаһан гүрэнэй урьһаламжануудһаа (1957 ондо гаргагдаһан) 100%

в) ой модоной олзо доходһоо 100%

г) 1958 ондо мүнгэн эд хэрэгсэлэй лотерей тараалгаһаа орохон мүнгэнһөө 50%

Статья 10. Гүрэнэй 3 процентнэ дотоодын шүүбэритэ урьһаламжые 1958 ондо тараалгаһаа ороһон мүнгэнэй 25% БМАССР-эй республиканска бюджедтэ орохо гэжэ тогтоохо.

Статья 11. Гаргашаяа хаахыень Хойто-Байгалай аймагай бюджедтэ БМАССР-эй республиканска бюджедэй мүнгэнһөө 3500 мянган түхэриг 1958 ондо нэмэжэ үгэхэ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1958 оной февралиин 25.

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй тогтоол

Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшээр нүхэр В. Р. Филипповые баталха тухай

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Совет иигэжэ тогтооно:

Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшээр нүхэр Филиппов Василий Родионовичые баталха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1958 оной февралиин 25.

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй тогтоол

Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын уялгаһаа нүхэр Д. С. Болсохоевые сүлөөлхэ тухай

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Совет иигэжэ тогтооно:

Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын уялгаһаа нүхэр Болсохоев Даниил Степановичые сүлөөлхэ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1958 оной февралиин 25.

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй тогтоол

Бурят-Монголой АССР-эй Нютагай промышленностиин министрээр нүхэр Н. А. Паршиниие томилхо тухай Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Совет иигэжэ тогтооно:

Бурят-Монголой АССР-эй Нютагай промышленностиин министрээр нүхэр Паршин Николай Алексеевичые томилхо тухай 1958 оной февралиин 10-да абтаһан Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1958 оной февралиин 25.

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй тогтоол

Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи управленинүүдэй начальнигуудые томилхо тухай Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Совет иигэжэ тогтооно:

Доро дурсагдаһан тушаалнуудта иимэ хүнүүдые томилхо тухай Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1958 оной февралиин 10-да абаһан Указуудые баталха:

Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Автомобильна транспортын ба шоссейнэ харгын управлениин Начальнигаар нүхэр Безызвестных Филипп Николаевичые;

Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Барилгын материалнуудай промышленностиин управлениин Начальнигаар нүхэр Ерёмин Вячеслав Ивановичые.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1958 оной февралиин 26.

„Ажалшадай депутадуудай Баунтын аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй худалдаа наймаанай таһагые үгы болгохо тухай" Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай Хуули

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Совет иигэжэ тогтооно:

«Ажалшадай депутадуудай Баунтын аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй худалдаа наймаанай таһагые үгы болгохо тухай» Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1957 оной августын 15-да абаһан Указые баталха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1958 оной февралиин 26.

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй тогтоол

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Сүүдэй гэшүүнээр нүхэр И. Н. Афанащенкые һунгаха тухай

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Совет иигэжэ тогтооно:

Нүхэр Афанащенко Иван Никитовичые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Сүүдэй гэшүүнээр һунгаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1958 оной февралиин 25.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ХЭБЛЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

Ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ, үйлэдбэриингөө даалгабариие амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ тэдэниие элсүүлхэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө, мүн Бурят-Монголдо большевистскэ газетын хэблэгдэһэн үдэрһөө хойшо 40 жэлэй үнгэрһэнтэй дашарамдуулан, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар иимэ хүнүүдые шагнаха.

1. **Ардан Алексеевич Андохиновые** — «Бурят-Монгольская правда» газетын редакциин хүдөө ажахын таһагые даагша.
2. **Доржи Аюшеевич Аюшеевые** — «Бурят-Монголой үнэн» газетын хүдэлмэришэн бэшэгшэ.
3. **Сырен Бадмаевич Бальжинимаевые** — «Бурят-Монгольский комсомолец» газетын редактор.
4. **Василий Петрович Бараковских** — «Бурят-Монгольская правда» газетын хүдэлмэришэн бэшэгшэ.
5. **Мария Сергеевна Беликовае** — «Бурят-Монгольская правда» газетын машинистка.
6. **Радна Будацыренович Бимбаевые** — «Бурят-Монголой үнэн» газетын хүдөө бэшэгшэ.
7. **Раднажап Бадмаевич Бимбаевые** — «Бурят-Монголой үнэн» газетын редакциин литературна секретарь.
8. **Иннокентий Иннокентьевич Болдогоевые** — «Бурят-Монгольская правда» газетын хүдөө бэшэгшэ.
9. **Валентина Павловна Бурковае** — Бурят-Монголой АССР-эй Культурын министерствын типографиин линотипистка.
10. **Афанасий Григорьевич Власовые** — Бурят-Монголой АССР-эй Культурын министерствын типографиин наборно цехын начальник.
11. **Очигма Гомбоевна Гомбоевае** — «Бурят-Монголой үнэн» газетын редакторай орлогшо.
12. **Августа Ивановна Громовае** — Кударын аймагай «Кударинский колхозник» газетын редактор.
13. **Тамара Васильевна Громовае** — «Бурят-Монгольская правда» газетын редакциин бэшэгэй таһагые даагша.
14. **Ольга Николаевна Губановае** — Бурят-Монголой АССР-эй Культурын министерствын типографиин линотипистка.
15. **Бато Аюшеевич Гылыковые** — «Бурят-Монголой үнэн» газетын редакциин экономикын таһагые даагша.
16. **Гурдарма Эрдынеевич Дамбаевые** — «Бурят-Монгольская правда» газетын хүдөө бэшэгшэ.
17. **Тамара Матвеевна Дениченко** — Бурят-Монголой АССР-эй Культурын министерствын типографиин линотипистка.
18. **Динора Витальевна Дмитриевае** — Бурят-Монголой АССР-эй Культурын министерствын типографиин линотипистка.
19. **Семен Дмитриевич Дунаевые** — «Бурят-Монгольская правда» газетые гаргагша.
20. **Дамнин Шойсоронович Зандеевые** — «Бурят-Монгольская правда» газетын хүдөө бэшэгшэ.
21. **Исай Колистратович Калашниковые** — «Бурят-Монгольский комсомолец» газетын редакциин комсомолшуудай ажабайдалай таһагые даагша.
22. **Иннокентий Сергеевич Котовые** — «Бурят-Монгольская правда» газетын хүдэлмэришэн бэшэгшэ.
23. **Аркадий Сергеевич Медведковые** — «Бурят-Монгольская правда» газетын редакциин промышленностиин таһагые даагша.
24. **Цокто Номтоевич Номтоевые** — «Бурят-Монголой үнэн» газетын хүдөө бэшэгшэ.
25. **Яков Давыдович Оршанскиие** — «Бурят-Монгольская правда» газетын редакторай орлогшо.
26. **Виктор Александрович Сергеевые** — «Бурят-Монгольская правда» газетын редакциин харюусалгата секретарь.
27. **Иван Мартынович Стегачевые** — «Бурят-Монгольская правда» газетын редактор.
28. **Степан Гаврилович Степановые** — «Бурят-Монгольская правда» газетын верстальщик.
29. **Цыден Цибудеевич Цибудеевые** — «Бурят-Монголой үнэн» газетын редактор.
30. **Намдак Цыбенович Цыбеновые** — «Бурят-Монголой үнэн» газетын редакциин тусхай корреспондент.
31. **Дондок Цыренович Цыренжаповые** — «Бурят-Монголой үнэн» газетын редакциин харюусалгата секретариин уялгые дүүргэгшэ.
32. **Михаил Дмитриевич Чашиниие** — «Бурят-Монголой үнэн» газетын редакциин уранзурааша.
33. **Павел Васильевич Чечеткиниие** — «Бурят-Монгольская правда» газетын хүдэлмэришэн бэшэгшэ.
34. **Иннокентий Кузьмич Щекотовые** — «Бурят-Монгольская правда» газетын редакциин пропагандын таһагые даагша.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан.
1958 оной февралиин 26.

МАРТЫН 16-най ВОСКРЕСЕНИ—СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ ҺУНГАХА ҮДЭР

ЭРХИМ ХҮБҮҮД, БАСАГАДАА СССР ГҮРЭНЭЙНГӨӨ ЗАСАГАЙ ДЭЭДЭ ЗУРГААНАЙ ДЕПУТАДУУД БОЛГОЖО НЭГЭН ДУУГААР ҺУНГАЯ!

Национальностьнуудай Советдэ һунгаха һунгуулиин 417-дохи Бичурын округ

Бэлигтэй эмхидхэлшэ

Владимир Георгиевичын намтарынь зол жаргалта совет уеын хүбүүдэйхиһээ юугээрээшье ондоо бэшэ юм. 1940 ондо, 18 наһатайдаа Кяхтын хүдөө ажахын техникум дүүргэжэ, техник-мелиораторай мэргэжэл олоод, тэрэ жэлдээ Советскэ Армиин албанда мордоһон байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилхэһээ хойшо тэрээндэ хабаадажа ябатараа, 1942 оной һүүлдэ хүндөөр шархатаад, хойто жэлынь түрэл Кяхтадаа бусажа ерээ һэн.

Тэрэ гэһээр арад зонойнгоо аша туһада үнэн зүрхэнһөө хүдэлжэ эхилээ. Уданшьегүй тэрэнэй абьяаста ажалынь зүбөөр сэгнэгдэжэ, Кяхтын городской Соведэй түрүүлэгшээр һунгагдаад, удаань аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшоор, 1949 онһоо аймгүйсэдкомой түрүүлэгшээр дэбжүүлэгдэһэн юм. Тэрэ жэлдээ партиин обкомой дэргэдэхи 9 һарын курса дүүргэһэн, КПСС-эй гэшүүндэ абтаһан байгаа. Урда тээнь арба гаран жэлдэ ВЛКСМ-эй зэргэдэ ябаа.

Ехэ багагүй, бүхы арад зоной эрилтые хангаха гэжэ оролдодог, хамтын хэрэгэй түлөө үнэн сэдьхэлһээ тэмсэдэг, эрид сэхэ хүн хаданьּ кяхтынхид «манай Владимир Георгиевич» гэдэг болоо һэн. Аймагай ажалшад 1951 ондо энэ үнэн хүбүүгээ БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат болгон һунгажа, этигэл найдабарида хүртөөгөө бэлэй.

Нүхэр Большаковой эмхидхэхы шадабаринь элиржэ, 1952 ондо БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Уһанай ажахые эрхилхэ Управлениин начальник болгон томилогдоһон байна. Тиигэһээр байтар, КПСС-эй ЦК-гэй 1953 оной сентябриин Пленумэй түүхэтэ тогтоол гаража, хүдөө аймагуудай хүтэлбэридэ шадабаритай бэрхэ эмхидхэлшэд хэрэгтэй болобо. Энэ үсэр нүхэр Большаков Мухаршэбэрэй аймагта эльгээгдэжэ, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ болгогдон һунгагдаа бэлэй. Хоёр жэл хахад хүдэлхэ зуураа, тэндэхи колхозуудай, МТС-үүдэй, совхозой ажахые нилээд һайжаруулжа шадаа. Колхозуудай фермэ, бригаднуудаар хонон үнжэн ябажа, хүтэлбэрилэгшэдэйнь ажалые хинан шалгажа, хэрэгтэй сагтань туһа хүргэдэг, үүсхэлыень дэмжэдэг байгаа. Уданшьегүй мухаршэбэрэйхид аймагайнгаа түрүүлэгшые баһал «манай Владимир Георгиевич» гэдэг болоо һэн. Тиигээд аймагай ажахы, соёл культурые хүгжөөхын тула шармайн оролдоһонойнгоо, арад зонтой нягта холбоотойгоор ажаллаһанайнгаа түлөө 1955 ондо БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадаар дахин һунгагдаһан байна.

⁂

1956 оной хабар... Бичурын аймагай партийна конференци дээрэ КПСС-эй айкомой нэгэдэхи секретаряар һунгагдаһан Владимир Георгиевич Большаков колхозууд, МТС-үүдээрээ ябажа, ажал хүдэлмэритэйнь танилсаһан байгаа.

Адуу малай түлэг түрэжэ, хабарай хагсуу һалхинай хааяжа, хүүежэ байхада, олонхи колхозой үбһэн, дууһаад, таряа талхан хомор, зарим колхоз хүдэлмэришэндөөшье хубаажа үгэхэ талхагүй болошоһон байба. Үнеэдһээ жэл соо арайхан гэжэ 750 килограмм һүн һаагдадаг, хонин бүриһөө 1,9 килограмм нооһон хайшалагдадаг байгаа. Малай һайн байра хомор, малынь олоороо һубайрдаг, гарзалдаг байһан юм.

Тарилга хэхэ болоходо үрэһэн дутамаг, трактор машинануудынь мууса заһабарилагданхай, полевой станууд зохидоор түхеэрэгдээгүй байшоо. Аймагай колхозуудта уһалагдамаар газар элбэг аад, анхарал табигдаагүй дээрэһээ—оролдосотойгоор уһалагдахаяа болишонхой, олохон канава, һубагуудынь эдэгэшэһэн байба.

Зүгөөр, аймагай колхозууд эдлүүриин газараар элбэг, хүнүүдээр олон, ой модоор, уһа голоор баян байба. Гансал эмхидхэлэй хүдэлмэри хэрэгтэй, аймагай партийна организациин хүсые эршэдүүлхэ, хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй харюусалые үргэхэ шухала байһан юм.

Владимир Георгиевич Большаковой нэгэдэхи секретаряар хүдэлжэ байха үе соо партиин Бичурын айком, аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет хүдөө ажахыгаа хүгжөөхын тулада нилээд ехэ хүдэлмэри эмхидхээ. Пэн түрүүн хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхын тула ехэ юумэн хэгдээ, хэгдэжэшье байнхай. Хэдэн жэлдэ уһалагдаагүй хэбтэһэн газар уһалагдадаг, һайнаар элдүүрилэгдэдэг, тарилга, хуряалгань богони болзор соо, эмхитэйгээр үнгэргэгдэдэг болоо. Энэ хугасаа дотор 4 мянга гаран гектар шэнэ, боро газар хахалагдаа. Тарьялангай миил 20 процентнь пар байһанаа, мүнөө 39 процент болотор үргэдхэгдөө.

Эдэ бүгэдын ашаар хүдөө ажахын культуранууд ургаса нилээд дээшэлжэ, 1957 ондо аймагай ажалшад Эхэ орондоо 500 мянган пүүдһээ дээшэ таряа талха тушааһан, худалдаһан байна. Тарилга хэхэ үрэһэ хүсэд хүрэхөөр хаагаад, колхознигуудайнгаа ажалта үдэртэнь нилээд ехэ таряа хубааһан, малай тэжээлдэ гаргашалхаар табиһан байна.

Амжалта түйлаабди гээд һанаагаа амаршангүй, 1958 ондо тарилгынгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 14 центнер ургаса хурьяаха, бусад культурануудай ургасые нёдондонойхиһоо 2—3 дахин дээшэлүүлхэ уялга абаад, республикын аймагуудые мурысөөндэ уринхай. Мүнөө аймагай колхозуудаар, хониной совхоздо тарьялан, сабшалан дээрээ наг шэбхэ зөөхэ, үнэһэ, шубуунай аргал суглуулха, минеральна үтэгжүүлгэ зөөхэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна.

— Ямар нэгэ юумэ хэхэ гэжэ бүгэдөөрөө шиидхээл һаа, тэрээниие хүсэндэнь хүргөөгүй сагтаа манай Владимир Георгиевич болидоггүй. Тарьяа талханай баян ургаса абадаг нэрээ дахин суурхуулжа шадахал байхабди,— гэжэ бичурынхид хөөрэлдэдэг болонхой. Ороһо тарьяанай, хартаабхын, бусад культурануудай ургасын дээшэлхэ бүринь малай тэжээл харал байса ехээр бэлэдхэгдэдэг болоо. Энэ хугасаада малай 50 гаран типовой байра шэнээр баригдаа. Хонидынь гол түлэб искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнэ. Эдэ бүгэдые эмхидхэлгын талаар партиин айком, тэрэнэй секретарь нүхэр Большаков ехэ үүсхэл, оролдолго гаргаһан байна.

Һүүлэй хоёр жэлэй туршада үнеэн бүриһөө хоёр дахин шахуу ехэ һүн һаагдадаг, хонин бүриһөө 1,5 дахин ехэ нооһон хайшалагдадаг болоо. Тэрэнэй ашаар нёдондо жэл гүрэндэ һү тушааха, худалдаха түсэбөө бичурынхид 191 процент, нооһо, мяхаар мүн лэ үлүүлэн дүүргээ.

Аймаг дотор культурна эмхи зургаануудай байшангууд, байрын гэрнүүд олоор баригдана. Хоёр жэл соо гурбан колхоздо клуб, хэдэн культбаза, 650 гаран гэр шэнээр баригдаа. Энэ жэлдэ бури ехэ барилга хэгдэхээр хараалагдана.

Тиигэбэшье, бүхы юумэ гансаараа бүтээхэ гэжэ оролдодоггүй, харин аймагай хүтэлбэрилхы организацинуудые эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлгэхые хүсэдэг. Пэн түрүүн аймгүйсэдкомой, ВЛКСМ-эй айкомой хүдэлмэридэ онсо анхарал табидаг юм. Партиин айкомдо, аймгүйсэдкомдо зүбшэлхэ асуудалнуудые уридшалан хубаадаг, аймсоведэй сесси, гүйсэдкомой заседани бүхэндэ хабаадалсадаг. Иигэжэ хүдэлхэдэ ажалшье бүтээсэтэй, хүсэншье ехэ байдаг бшуу.

Бичурын аймагай ажалшад, Мухаршэбэрэй «Эрдэм» совхозойхид һунгуулиин урда тээхи суглаануд дээрээ Владимир Георгиевич Большаковые СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгожо нэгэн дуугаар дэбжүүлээ. Арад зоной аша туһада үнэн сэхээр, оролдосотойгоор ажалладаг байһанай түлөө нүхэр Большаков иимэ ехэ этигэл найдабарида хүртэхэ ёһоорол хүртөө.

Коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидат Владимир Георгиевич Большаков һунгагшадайнгаа этигэл найдабариие үнэн сэхээр харюулха гэжэ лаб найдагдана.

Нүхэд, һунгагшад! 1958 оной мартын 16-да бүгэдөөрөө һунгуулиин участогта ерэжэ, арадай дундаһаа урган гараһан бэлигтэй эмхидхэлшэ — Владимир Георгиевич Большаковые депутат болгожо нэгэн дуугаар һунгая!

Б. ГЫЛЫКОВ.

Баяртай уулзалга

Үдэшын боро хараанаар Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид электрын галаар яларан байгаа олон сонхотой клуб тээшээ һубарилдаһаар ошожо суглараба.

Һунгуулиин Яруунын 415-дахи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн суута хонишон Бальжима Базаровна Санжиеватай уулзахаяа тэдэнэр ерэһэн байгаа.

Этигэмжэтэ нюур нүхэр Н. Чимитдоржиев түрүүлэн үгэ абажа, оронойнгоо бүхы һунгагшадта КПСС-эй ЦК-гэй хандаһан Хандалга тухай, мүн һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада коммунистическэ партиин хүтэлбэрээр манай арадуудай түйлаһан гайхамшагта амжалтанууд тухай дурдан хэлэбэ.

Мүн хонишон басаган Бальжима Базаровнагай намтар тухай тогтохо зуураа, тэрэ иигэжэ хэлээ:—Би нүхэр Санжиеватай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хамта ажаллаа һэм. Бальжима хэһэн ажалдаа айхабтар оролдосотой, ходол эдэбхи зориг гарган, эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа ябадаг, һанаһанаа табихагүй, хатуу зоригтой басаган юм. Иимэл хадаа колхоз, аймаг соогоо алдаршанхай. СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидат Бальжима Базаровна Санжиевагай түлөө мартын 16-да булта дуугаа үгэхыетнай уряална.

Һүүлээрнь СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидат нүхэр Санжиева үгэ абаад:—Намда энэ ехэ этигэл найдабари үзүүлһэндэтнай таанар, һунгагшадта, гүнзэгы баясхалан хүргэнэб,—гэжэ мэдүүлбэ.

Коммунистическэ партиин, агуу ехэ багша В. И. Ленинэй аша туһаар совет арадуудай, илангаяа эхэнэрнүүдэй эрхэ сүлөөтэй болоһо, коммунизмын һаруул замаар урагшаа дабшажа ябаһан тухай нүхэр Санжиева сэдьхэлээ хүдэлгэн байжа хэлээ.

Удаань эндэхи участково комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Ж. Дугаров үгэ абаад, Бальжима Базаровна бурят арадай үнэн сэхэ басаган гээшэ. Арад зонойнгоо аша туһада эрид сэхээр алба хэхэнь лабтай. Һунгалтын үдэр эрхим хонишонойнгоо түлөө дуугаа үгэхэбди гэжэ хэлэбэ.

Мүн нүхэд Ц. Дашиев, С. Батароев, Д. Цынгуева, Б. Жамьянова гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

Һүүлээрнь кино, наадан болоо.

П. Содбоев.

Һонирхолтой уулзалга

Культурын ордоной ехэ зал соо мартын 2-ой үдэшын 6 час багта хүн зон олооро сугларба. Ордента заводой хүдэлмэришэд, алба хаагшад, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд БМАССР-һээ Национальностьнуудай Советдэ һунгаха һунгуулиин 410-дахи паровозо-бүтээлгын округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, Советскэ Союзай гурба дахин Герой, авиациин генерал-лейтенант Александр Иванович Покрышкинтай уулзахаяа ерэһэн байба.

Улаан хилэнгээр хушаатай ута столой наагуур «Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй шэнэ илалтын түлөө» гэһэн уряа хадаатай. Коммунистическэ партиие, Совет гүрэниие байгуулагша Владимир Ильич Ленинэй дүрэ столой саана табигданхай. Арадань Российска Федерациин гүрэнэй гербын томо макет электрын гэрэлээр сасарна.

Заводой парткомой секретариин орлогшо нүхэр Дондубон уулзалгада зорюулагдаһан ажалшадай суглаа нээжэ, этигэмжэтэ нюур слесарь Лобасюгта үгэ үгэбэ.

—Орон доторнай һунгуулиин кампани түлэг дундаа ябажа байна. Арад зомнай эрхим хүбүүд, басагадаа Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлбэ. Һунгуулиин 410-дахи паровозо-бүтээлгын округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай баатар Александр Иванович Покрышкин дэбжүүлэгдээ.

Нүхэр Покрышкин 1913 ондо Новосибирск городто түрэһэн байна. Багаһаа һураһанай, һүүлээрнь заводто ажаллаһанай, , Советскэ Армида алба хэһэнэй һүүлээр 1939 ондо лётчик-истребительнүүдэй һургуули дүүргээ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхинһээ дүүрэтэрнь шэн баатарлигаар дайлалдажа, 560 дахин сэрэгэй даалгабари дүүргэн ниидэжэ, 156 дахин агаарта тулалдахадаа, дайсанай 59 самолёт унагааһан байна. Энээнэй түлөө Советскэ Союзай Геройн хүндэтэ нэрэзэргэдэ гурба дахин, орден медальнуудта оло дахин хүртэһэн байгаа. Мүнөө үедэ оронойнгоо зэбсэгтэ хүсэнүүдые улам бэхижүүлхын, залуу лётчигуудые хүмүүжүүлхын түлөө Александр Иванович эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллана.

Энээнэй урда А. И. Покрышкин СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар гурба дахин һунгагдаһан, тиигэжэ арад зонойнгоо этигэл найдабариие харюулһан байна. Бидэнэй этигэл найдабариие мүн лэ харюулха бэзэ гэжэ найдагдана. Тиимэһээ мартын 16-най үдэр А. И. Покрышкинай түлөө булта дуугаа үгэхые уряалнаб.

—Хүндэтэ нүхэд! СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар намайе дэбжүүлһэндэтнай, иимэ ехэ этигэл найдабарида хүртүүлһэндэтнай үнэн зүрхэнһөө баясхалан хүргэнэб,—гэжэ Александр Иванович Покрышкин хэлэбэ.—Манай орондо хоёр һунгуулиин хоорондо гайхамшагта хубилалтанууд болоо. Хүдөө ажахыда, промышленностьда, наука болон искусствода ехэхэн амжалта түйлагдаа. Мүн танай заводшье түрүү предприятинуудай зэргэдэ ябана.

Манай советскэ сэрэгшэд арад зонойнгоо амгалан байдалые һэргэг, хёрхоор сахижа байна. Арадайнгаа зол жаргалые сахижа шададаг байһанаа тэдэнэр Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнайшье үедэ харуулаа һэн. Би өөрөө фашизмые үгы хэлгэдэ хабаадаха хубитай байгааб. Эхэ оронойнгоо патриот байһан тула тэрэнэй найдабариие харюулхаяа оролдодог һэм. Хүсэтэйшье, мэхэтэйшье дайсантай уулзаа бэлэйбди. Хүндэ хүшэр сагууд тиихэдэ дайралдадаг байгаа, тиигэбэшье юунэй түлөө тэмсэжэ байһанаа мэдэхэдээ, юушье дабажа гарадаг һэмди.

Дайнай түрүүшын үдэрнүүдтэ алдуунуудшье гарадаг байгаа. Тиигэбэшье, алдуунуудһаа һургаал абажа, дайшалхы дүршэлтэй болообди.

Нэгэтэ Ясса шадар Прут мүрэн дээгүүр ниидэжэ, тагнуулда ябабабди. Дайсанай 5 «мессершмидт» үүлэнэй саанаһаа гаража ерэбэ. Хоёр самолёдтой байбашье, тулалдаха гэжэ шиидэд, түрүүлэн тэдэниие добтолбобди. Түрүүшын добтолгодо амжалта түйлагдабагүй. Дайсанай самолёдые хараадаа оруулаад байтараа, нүхэрэйнгөө абиртуу байдалда ороһыень адаглажархибаб. Манай сэрэгшэдэй дунда «өөрөө уна, харин нүхэрөөл аршала» гэһэн гайхамшагта ёһо заншал бин
Нүхэртөө туһа
тула, хараадаа
һан самолёдо
мартаад яараш
Нүхэртэм до
һон самолёдые
гаагаад, до
унажа яба
ажаглажа һа
хадамни, о
«мессершмидт»
нии истребите
далиие. тул
багые соо сүмэ
дажархиба.
шье аргагүй
ходоо эбдэрхэ
молёдоо до
газарта дүтэлү
тулалдаанһаа
тараа бэлэйб.
хэрни дайсада
барһаа мулт
гүй гэжэ ехээр
даа һэм. Ти
нүхэрни урид б
хай, харин на
алуулаа гэжэ
һан байгаа бш
Тиихэдэ дү
багатай ба
дээрэһээ
даанай үедэ
доо хэрэггүй юумээр һамаа
шатаагдан алдааб. Сааш
байлдаанһаа байлдаанда да
жа, баян дүй дүршэлтэй, ү
мэргэжэлтэй бологдоо. Энэ
иимэ жэшээ дээрэ харуулжа
лохоор. Минии толгойлһон 8
битель дайсанай 81 бомбард
щик, 6 истребительтэй тулал
9-ыень унагаагаа һэн. Дайс
10 гара дахин үлүү хүсэтэй
башье һаань, бидэнэр илаабди

Иимэшүү ушарнууд ганса м
частьда бэшэ, хаа хаанагүй б
дог һэн. Манай дивизиин л
гууд дайсанай 1000 гаран сам
унагааһан, хэдэн зуугаад
үхэр буу гэхэ мэтые, солда
дынь үгы хэһэн байна. Тиг
эдэнэй дундаһаа Советскэ Со
46 герой, тэдэнэй гурбаниинь
дахин герой болоо һэн.

Дайнай һүүлээр М. В. Фру
нэрэмжэтэ Агаарай сэрэгэй ак
миие дүүргээд, мүнөө үедэ з
лётчигуудые хүмүүжүүлнэб.

— Хүндэтэ һунгагшад! Та
районгаа нангин захяае дүүр
байһанаа мэдүүлээд, ажалдаа
нэ амжалта түйлахыетнай
зүрхэнһөө хүсэнэб,—гэжэ
Покрышкин үгэеэ дүүргэбэ.

Заводой директор нүхэр Б
Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агу
дайнда хабаадагша нүхэр Аба
арматурна цехын эрхим фрезе
щица Сухарева гэгшэд үгэ х
Һүүлээрнь сугларагшадай
тоото асуудалнуудта Алекс
Иванович дэлгэрэнгы харюу үг
байна.

Культурын ордоной уранһа
най самодеятельностиин коллек
гоё һайхан концерт харуулжа, һ
гагшадые баясуулба. **А. Олзо**

КПСС-эй ЦК-гэй ФЕВРАЛЬСКА ПЛЕНУМЭЙ ТОГТООЛ ХАЛУУНААР ДЭМЖЭГДЭНЭ

☆

Би һайшаанаб

Колхозно байгуулалтые улам саашадань хүгжөөхэ, мишинно-тракторна станцинуудые хубилгаха тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолтой танилсаад байхадаа, би тэрэниие үнэн зүрхэнһөө һайшаабаб. Урдань, жэшээлхэдэ, минии даажа байһан кукуруза ургуулдаг звено 10 мянга шахуу центнер силос дарадаг байгаа. Силос дарахадаа нүхэн бүриие үдэр соол дүүргэхэдэ шанарынь һайн байдаг. Теэд, манай колхоздо нэгэ нүхые 2—3 үдэр соо дүүргэдэг байна. Юундэб гэхэдэ, силос хэршэдэг машинамнай заримдаа эбдэршоод, МТС колхоз хоёрой хоорондо иишэ тиишээ зөөлгэжэ, хэдэн үдэрөө үнгэргэдэг һэн.

Тэрэшэлэн хартаабха тарихa үедэ баһал хүдэлмэреэ үнжагайруулха ябадал олон байдаг. Һүүлшын үедэ колхознай баһал МТС-тэ найдаад, хартаабхаяа хүсэд ургуулнагүй. Юундэб гэхэдэ, МТС-һээ асаргадаһан хартаабха һуулгаха машинань заримдаа эбдэршэдэг байна. Тиин тарилгын болзор үнгэрдэг, хүдэлмэриин шанар муудадаг гээшэ. Хэрбээ МТС-үүд хубилгагдажа, колхознай өөрын машина зэмсэгтэй болоо һаа, энэ мэтын һаад ушархагүй һэн гэжэ һананаб.

Б. Ламуев, Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

☆ ☆

Улам саашаа һалбархал

Колхозно байгуулалтые улам саашадань хүгжөөхэ, машинно-тракторна станцинуудые хубилгаха тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолтой, СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэхэ элидхэлэй тезисүүдтэй Эгэтын МТС-эй механизаторнууд, харьяата колхозуудайнь гэшүүд танилсажа, ехэ дэбжэлтэтэйгээр һайшаажа байна.

—Хэрбээ урдандаа колхозно байгуулалтын улам саашаа һалбаран хүгжэлтэдэ МТС-үүд шухала үүргэ дүүргэдэг байгаа һаа, мүнөө манай ороной колхозууд өөһэдынгөө хүсөөр саашадаа хүгжэхэ хүсэд аргатай болоо — гэжэ Н. С. Хрущев элидхэл соогоо тэмдэглээ. Энэнь тон һайшаалтай. Жэшээлхэдэ, Эгэтын МТС-эй харьяата «Победа» колхоз мүнөө жэлдэ 2,5 миллион түхэриг олзо доходтой болоо. Иигэжэ жэлэй дүүрэхэдэ колхознигуудынь ажалта үдэр бүридөө 8 түхэриг 80 мүнгэ абаба.

Гадна, Карл Марксын нэрэмж
«Коммунизм» колхозуудай олзо
ходынь тус тустаа 2 миллион т
риг болоо. Эдэ колхозуудта ма
байра, гэр байшангууд олоор
ригдана. 10—10 ашаанай маш
тай болонхой.

«Победа», «Коммунизм» ко
зууд һүүлэй гурбан жэл соо 7
ашаанай, нэжээд «ДТ-14» мар
трактор болон бусад хүдөө а
хын машинануудые олоор худа
жа абаһан байна. Эдэ машина
дые мэргэжэлтэй колхознигууд
жолоодожо байдаг.

МТС-үүдые хубилгаха тухай а
далай шиидхэгдэбэл колхозниг
газар тарьялангаа өөһэдөө мэд
эрхилхэ болоно. Машина техн
колхозуудай мэдэлдэ үгтэхэ.

П. Павлов,
Эгэтын МТС-эй парти
организациин секрета

Зүб лэ тогтоолнай

Һү, мяха, тоһо ехээр абахын тула эгээн түрүүн малдаа тэжээл бэлдэхэ ёһотой. Теэд манай Кировэй нэрэмжэтэ колхоз оло мянган малтай аад, жэл бүри тэдэнээ оройдоо 40—50 процент тэжээлээр хангадаг байна. Юундэб гэхэдэ, һүүлшын үедэ колхознай илангаяа тэжээлэй ургамалнуудые тон муугаар ургуулна. Хабарай хахир үедэ шииг нойтоной хатаагүйдэ кукуруза, зелёнко болон бусад ургамалнуудые тарихада һайнаар ургадаг байһаниинь мэдээжэ. Теэд манай колхоздо эдэ ургамалнууд үшөө һайнаар ургуулагданагүй. Юундэб гэхэдэ, колхознай тарьян ажалай хүдэлмэриие
ганса МТС-тэ найдаад, газараа һ
наар элдүүрилхэ, уһалха, үтэгжү
хэ хэмжээ-ябуулгануудые зар
даа мартажархидаг байна.

КПСС-эй Центральна Комите
тогтоол энэ асуудалые тон зүб
лэ шиидхэхэ тухай тэмдэглээ гээ
Эндэһээ хойшо баян баян кол
зууд трактор, машинануудые
далдажа абаад, тэрэнээ һайн
хэрэглэбэл, тарьян ажалай хүд
мэрээ нилээд дээшэлүүлхэ гэжэ
нагдана.

Э. Бадмаев,
Курумканай аймагай Киров
нэрэмжэтэ колхозой агроно

ДООДО-ХУДАНАЙ ХҮДӨӨГЭЙ КЛУБ

Хүсэһэндөө хүрэхэмнай лабтай

...па, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэ... ...йрын жэлнүүдтэ США-е ху... ...эхэ зорилго хүдөөгэй ажалша... КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Ми... ...дэй Соведэй таблад байхада аги... ...ойлгуулжын хүдэлмэри угаа ...шанартай.

...колхоз тариан, мал ажал эрхил... ...жахы болонхой. Нёдон... ...ой малшад ехэ юумэ хээ. Үнеэн ...1242 литр һүн һаагдаһан, хонин ...,130 килограмм нооһон хайшалаг... ...йна. Мүнөө жэлдэ һаалишад, хо... ...Парти, Правительствын Хандал... ...онии аймагай «Улаан Одон» кол... ...ой, Заиграйн аймагай «Красный ...» колхозой һаалишадай уряануудтай болгон шэнэ уялгануудые абан... ...гээд үнеэн бүриһөө 1800 литр ..., хонин бүриһөө 2,800 килограмм ...ишалха, 100 эхэ хонин бүриһөө ...ьга абахын түлөө тэмсэжэ байнад. ...ингаа һүүлээр колхознигуудай ...ээ уншаха, наадаха, зугаалха, ...аха хэрэгтэ хүдөөгэй клуб, биб... ...культбаза, улаан булангууд ехэ... ...гэ дүүргэнэ.

...ой бригада, фермэ, отаранууд ...ю тару, хэдэн арбаад километр ...м, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри нэ... ...аа ябуулхада бэрхэтэй байдаг. ...э Бахлайта, Шанаа гэжэ нюта... ...культбазанууд эмхидхэгдэнхэй. ...а бүридэ элдэб номуудтай нүү... ...иотекэ, газетэ, журналнууд, эл... ...ын бии. Культбазын хүдэлмэридэ ...клуб туһалдаг. Тэндэ һара бүри ...дай үдэр» үнгэргэгдэжэ, социалис... ...мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагдажа, ...үүдэ шан барюулагдажа, түрүү отара болон гүүртэнүүдтэ дамжуулгын вымпел үгтэжэ байдаг. Жэшээлхэдэ, январь һарын дүнгүүдээр хонишодой мүрысөөндэ Дамба Сампиловай отара илаад, дамжуулгын вымпелдэ хүртөө. Энэ отарынхид мүнөө 300 гаран хурьга абаад, гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байнхай. Мүн хонишод Д. Эрдынеева, Д. Эрдынеев, С. Номтоев һайнаар ажаллана.

Манай клуб артелиингаа ажахытай холбоотойгоор хүдэлмэреэ ябуулна. Үбгэн залуугүй олооро үдэшэлэн клубтаа ошожо, колхознигууд сагаа культурнаар үнгэргэдэг.

Колхозой гэшүүдэй дунда политическэ хүдэлмэри ябуулхын тула 18 агитатортай агитколлектив эмхидхэгдэнхэй. Колхозой партийна организаци агитаторнуудай ажалые ходо хинан шалган байдаг. Эдэнэй семинар һарадаа хоёр дахин үнгэргэгдэнэ. Январь, февральда болоһон семинарнуудта «КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалга», «Минск городто, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй суглаан дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ», «СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын Дүрим» гэхэ мэтэ асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүд хэгдээ.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын дүтэлхэ бүри агитаторнуудай үүргэ улам дээшэлнэ. Тиимэһээ, тэдэнэр дааһан участогуудтаа ошожо хөөрэлдөө хэнэ, газетын һонинуудые һунгагшадта уншажа үгэнэ, отара, гүүртэнүүдтэ «Дайшалхы хуудаһа», «Молни» гаргалсана.

Хүдөөгэй лекторнуудай нэгэдэлэй зүгһөө һунгалтада хамаатай хэдэн лекци һаянай уншагдаа.

Н. Дондокова, «Эрдэм» колхозой партийна организациин секретарь.

Культбазада туһална

Манай Бахлайтын гүүртэ колхозой центрһээ 40 модо шахуу юм. Эндэмнай арбаад гаран һаалишад, бусад хэдэн хүдэлмэрилэгшэд ажаһуудаг.

Малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлжэ, һү, мяха, тоһо элбэг ехээр абахын тула малшад үдэр һүнигүй тэмсэжэ, оролдожо байнхай. Үнеэдэйнгээ эдеэлүүлгэ, харууһалгые һайжаруулһанай, зоотехническэ наукын заабаринуудые наринаар сахиһанай, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые ажалдаа хэрэглэһэнэй ашаар үнгэрэгшэ жэлдэ зарим тэды амжалта туйлаабди. Жэшээлхэдэ, һаалишан Вера Бальжинимаева нёдондо даажа байһан үнеэн бүриһөө 2210 литр, Ц. Чимитова — 1774 литр, Д. Банзаргашеева — 1926 литр һү һаагаа. Гүүртын һаалишад 1958 ондо үнеэн бүриһөө 1800 литр һү һаахын түлөө мүнөө үедэ эршэмтэйгээр тэмсэнэ.

Колхозойнгоо центрһээ иимэ холо байбашье, бидэнэр сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ дүүрэн аргатайбди. Эндэ болбосон түхэлтэй культбаза түхеэрэгдэнхэй. Мүн магазин, бани бии. Гэрнүүдтэмнай электрын гэрэл носоно, радио дуугарна. Аймагай, колхозойнгоо центрнүүдтэй телефоноор холбоотойбди.

Малшад культбазадаа үдэшэнь сугларжа, газетэ, журнал уншана, лекци, хөөрэлдөө шагнана. Һарадаа 4—5 дахин кинокартина харуулагдана, һара бүри «Малшадай үдэр» үнгэргэгдэдэг.

Культбазын хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ, таһалгыень гоёон шэмэглэхэ хэрэгтэ хүдөөгэй клуб ехэхэн туһаламжа хүргэдэг. Элдэб плакат, зурагуудаар, уряа лозунгнуудаар культбазые хангажа, хүдэлмэреэ яажа һайжаруулха тухай бодото заабари үгэжэ байдаг юм. Саашадаа клубайхид иишэмнай ерэжэ, концерт харуулдаг болоһой гэжэ хүсэгдэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын урда агитаторнууд хөөрэлдөө үнгэргэжэ, малшадые һунгуулиин Дүримтэй танилсуулна.

А. Дашиев, «Эрдэм» колхозой Бахлайтын гүүртые даагша.

Жаргалтай даа байдалнай

Мүнөө үеын залуушуул ехэ азатай, зол жаргалтай гээшэ. Иимэ һайхан хоёр дабхар клуб соо дураараа сэнгэжэ наадаха, кино, зүжэг хараха аргатай бшуу. Урдань иимэ юумэн байгаагүй. Үндэр наһатай болобошье (72-тойб) залуушуулай ёохор, танца наадахада, кино, концертын болоходо хододоо ерэдэгби. Мүн лекци, элидхэл гэхэ мэтые һонирхожо шагнадагби. Зүжэг нааданай репетицидэ ерэдэг, заримдаа дуу дуулажа үгэдэг байнаб. Мүнөө хоолойшье гэжэ юун байхаб даа, залуудаа дуушал хүбүүн ябаһан хүм.

Наһан соогоо ажаллаһан тула ажалгүй гэртээ һуужа яажашье болодоггүй. Тиимэһээ клубта ерэжэ, досоохи гоёолтонуудыень, витринэ болон монтажуудай хабтагай модоор хэжэ үгэдэгби.

Санжа Сандаков, *«Эрдэм» колхозой гэшүүн.*

Манай хүндэтэ уялга

1956 оной декабрьда энэ клубые даажа абахадам эндэ хүдэлмэри муу бэшээр ябуулагдадаг байһан юм. Лекци уншагдадаг, кино харуулагдадаг байбашье, клуб соёл культурын бодото гуламта үшөө боложо шадаагүй байгаа.

Колхозой правлениин, партийна, комсомольскэ организацинуудай туһаламжаар клубай хүдэлмэри һайжаруулагдажа эхилээ бэлэй. Нэн түрүүн комсомолой суглаан зарлагдажа, клубай дэргэдэ зүжэг наада эмхидхэхэ асуудал зүбшэн хэлсэгдээ һэн. 7 хүнһөө бүридэһэн совет байгуулагдаһан байна. Тиихэдэ зүжэг нааданда хабаадалсаха залуушуул олон байбашье, баян дээрэ наадаха хүгжэмшэ, уранһайханай хүтэлбэрилэгшэ үгы байба. Хэжэнгэһээ мэргэжэлтэй хүн уригдажа, дуу сээжэлдэхэ, хатар наада һураха талаар туһалаа һэн. Тиигэжэ зүжэг наада табигшад колхознигуудтаа һонирхолтой концерт харуулдаг болоһон байна.

Аймагай залуушуулай фестивальда манай коллектив хабаадалсажа, түрүү һуури эзэлээд, Г. Гарифуллина, С. Жамбалов, Г. Гомбоев болон бусад, хамтадаа 7 хүн республиканска фестивальда ошожо ерээ һэн.

Мүнөө үедэ клубнай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые харалгада бэлэдхэжэ байнхай. Эхэнэрнүүдэй һайндэр мартын 8-да зорюулагдаһан концерт манайхид бэлэдхэнэ. Энээндэ 20 гаран хүн хабаадалсана. С. Жамбалов, Д. Шойнжонова, М. Баирова, П. Цыбикжапова, Д. Цыбикова болон бусад илангаяа эдэбхитэйгээр репетицидэ ерэнэ.

Кино гээшэ клубай ажалай харюусалгатай һалбариин нэгэн болоно. Манай киномеханик Доржо Нимаев кино һайн шанартайгаар харуулхые оролдодог, һарадаа хоёр-гурба дахин 2-дохи комплексно бригадада ошожо, кино харуулдаг юм. Нүхэр Нимаев кино харуулхаһаа гадна, зүжэг нааданда хабаадалсажа, баян дээрэ наададаг.

Һара бүри 4—5 дахин элдэб темээр лекци үнгэргэгдэнэ. Лекцидэ хүнүүд олооро ерэжэ һонирхожо шагнадаг. Лекци болон вечернүүдэй һүүлээр хатар, танца эмхидхэгдэнэ. Урдань танца наадажа шадаха хүнүүд үсөөн байгаа һаа, мүнөө залуушуулнай танцада һуража байнхай.

Колхозой правлени, парторганизаци клубта хододоо туһалжа байдаг, зүжэг нааданда хэрэглэгдэхэ 19 торгон тэрлиг, баян, гармошка, гитара гэхэ мэтые худалдан абажа үгөө, мүн түлеэ үбэлдөө хүсэд хүрэхөөр бэлдэлсээ. Клубые досоо талаһаань гоёон шэмэглэхэдэ хэрэгтэй бүд, хилэн, мебель абажа үгэһэн байна.

Эдэбхитэдэй туһаламжаар клубаа гоёон шэмэглэдэгбди. Оронойнгоо ээлжээтэ зорилгонуудые харуулһан панно, фотомонтаж хэгдэжэ, хуушарһаниинь саг дары һэлгэгдэжэ, шэнэлэгдэжэ байдаг. Колхозой культбазануудта, полевой стануудта уряа лозунгнуудые, диаграммануудые зуража, показателиин доска хэжэ үгэдэгбди.

Хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр абахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа байһан колхозниг**у**удай культурна эрилтые гүйсэдөөр хангаха гээшэ клубай нангин уялга болоно. Тиимэһээ, энэ талаар туйлагдаһан зарим тэды амжалтаараа һанаагаа амарангүй, саашадаа ажалаа бүри һайжаруулха, бии байһан дутагдалнуудаа усадхаха ёһотойбди.

Н. Намдаков, клубые даагша.

Уншагшад олошорно

...өө нютагаймнай ...урна эрилтэ саг ...жэ дээшэлнэ. Тии... ...манай хүдөөгэй ...отекэ ажалшад... ...ингта холбоотой... хүдэлмэреэ ябуул... ...ожо оролдоно.

...лиотекэдэ уран... ...най, политиче... ...олон хүдөө ажа... асуудалнуудаар ...ном бии. Номууд ...ай каталогта бүри... ...гдэнхэй.

...олхозой центрһээ ... Бахлайта, Ган... Бильчир, Шанаа, ...одаг гэжэ нюта... ...а олонхи колхоз... ...д ажаһуудаг. Энэ ...уудта нүүдэл биб... ...энүүд эмхидхэг... ... Тэндэхи но... ...һарадаа нэгэ да... ...лгэгдэжэ байдаг.

Отара, гүүртэнүүдээр ябажа ном шэлэн уншаха хэрэгтэнь уншагшадтаа туһалдаг, элдэб хөөрэлдөө хэжэ, асуудалнуудтань харюусадаг байнаб.

Мүнөө 350 гаран уншагшадтайбди. Тэдэнэй дунда эдэбхитэй уншагшад олон. Жэшээлхэдэ, Цыпилма Балданова Ч. Цыдендамбаевай «Банзарай хүбүүн Доржо», Г. Маннай «Новеллэнүүд», Л. Толстойн «Дайн ба амгалан байдал» гэхэ мэтэ номуудые һүүлэй үедэ уншаа. Колхозой гэшүүд В. Рандалов, П. Гончаров болон бусад мүн лэ тус тустаа олон номуудые уншаһан байха юм.

Гансал ном үгэлгөөр ажалаа хизаарладаг бэшэ, харин литературна, тематическа вечернүүдые, уншагшадай конференци үнгэргэдэгбди. Хоца Намсараевай «Үүрэй толон» гэжэ романаар уншагшадай конференци үнгэргэхэеэ бэлэдхэжэ байнхайбди. Энээндэ багшанар, һурагшад, уншагшад хабаадалсаха юм.

Уншалгын таһалгада үдэшэнь хүн зон олон байдаг. Тэндэ ерэгшэд дуратай газетэ, журналнуудаа уншана, шатар даамаар, гармошко, баянаар наадажа амарна.

Д. Цыбикова, библиотекые даагша.

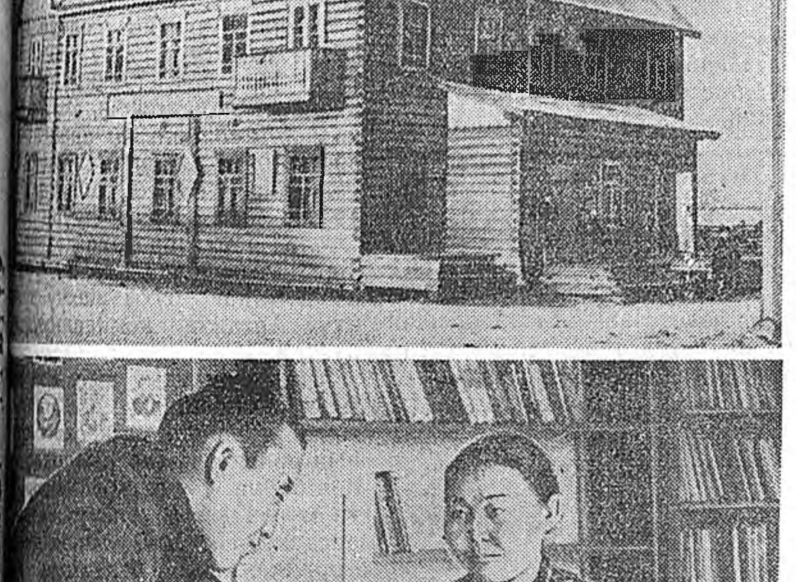

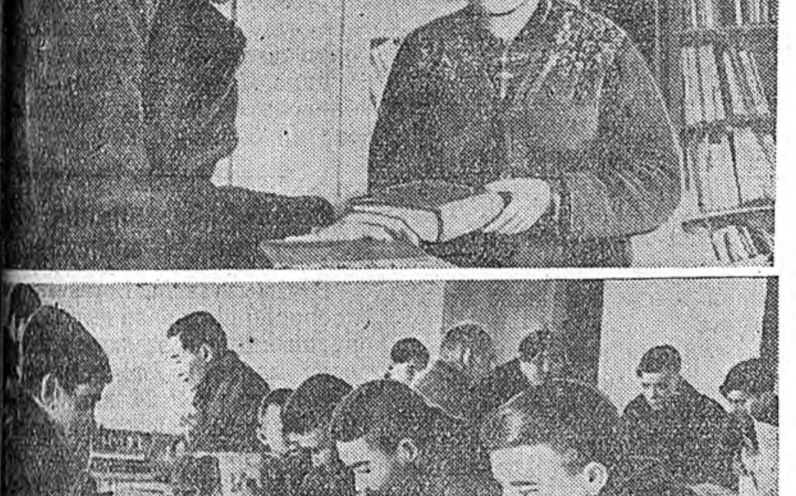

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (дээрэһээ доошоо) 1. Доодо-Худанай хүдөөгэй клуб. 2. Библиотекарь нүхэр Цыбикова уншагшадта ном дурадхажа байна. 3. Уншалгын зал соо.

Соёл культурын гуламта

Наран орожо, ажалай үдэр дүүрэһэн үе байгаа. «Эрдэм» колхозой түб буусын үргэн үйлсөөр ябахада, хоёр дабхар клубай сонхонууд холоһоо яларан харагдана. Хонгёо дуугаа шэнхинүүлһэн залуушуул клуб тээшээ хойно хойноһоон һубарилдан ошоно.

Клубай уужам, һаруул фое соо: «Бүхы дэлхэйдэ эб найрамдал мандаг», «Искусствомнай арад зоной аша туһада зорюулагдана» гэһэн фотомонтажууд, колхозой ажахын ургалтые харуулһан диаграмма, зурагууд уран гоёор бэшэгдэжэ табигданхай. Тэрээн дээрэһээ харахада, жэл ерэхэ бүри колхозой адуу мал улам олошоржо, колхознигууд бүри баян, хүхюун байдалтай болоно. СССР-эй Верховно Соведэй хоёр һунгалтын хоорондохи үе соо ехэ хубилалта болоо. Жэшээлхэдэ, 1954 ондо колхозой олзо доход миллион бага үлүүтэй түхэриг байһан һаа, мүнөө 1800 мянган түхэриг болонхой. Тиихэдэ ажалта үдэр бүри 2,5 түхэриг хубаагдаа һаа, мүнөө 4 түхэриг хубаагдахаар хараалагдана. Хонидой тоо 1954 онойхиһоо 21 процентээр нэмэһэн байна. Энэ жэлдэ һаалишад, хонишод, мүн ондоошье хүдэлмэрилэгшэд бүри ехэ уялгануудые абанхай. Хойто ханадань колхозой түрүү хүнүүдэй фотозурагууд жэрылдэнэ. Эдэнэй дунда түрүү һаалишад Вера Бальжинимаева, Ц. Чимитова болон бусад бии.

Ехэ зал соонь үхибүүдтэ кино харуулагдажа байба. Удаадахи таһалгаһаа хүбүүдэй ехэ ехээр энеэлдэхэ, шаригуудай тас няс мүргэлдэхэ абяан дуулдана. Тэндэ хэдэн залуушуул биллиард наадажа, сүлөөгүй байгаа һэн.

Клубай хоёрдохи дабхарта байдаг уншалгын таһалгын тэг дундуур табигдаһан хоёр ута столой саагуур хэдэн арбаад хүн һуунхай, газетэ уншана, шатар наадана. Стол дээрэ «Огонёк», «Новый мир», «Крокодил», «Крестьянка» гэхэ мэтэ журналнууд, хэдэн янзын газетэнүүд табяатай. Зөөлэн диван дээрэ хоёр гармонист һуугаад, шэнэ дуу сээжэлдэнэ хэбэртэй.

Уншалгын таһалга мүн лэ һайханаар шэмэглэгдэнхэй. Сонхонуудтань саб сагаахан хүшэгэ, ханаар элдэб зураг, портредүүд хадаатай. «Дүтын 2—3 жэлэй туршада иимэ юумэ туйлахабди» гэһэн уран гоё монтаж анхарал холоһоо хандуулна.

Саада таһалгыень Доодо-Худанай хүдөөгэй библиотекэ эзэлэнхэй. Бишыханшье һаа, зохидхон таһалга соо библиотекарь Долгор Цыбикова уншагшадые угтана.

Уданшьегүй кино дүүрэжэ, ехэ зал соо дуу, зүжэгэй репетици болохонь гэһэн тунхаг тараба. Клубай ехэ зал дулаахан, сценэнь улаан, хүхэ хилэн хүшэгэнүүдтэй. Тааруу һандалинууд табяатай.

— Кружогуудтнай ямараар хүдэлнэб,— гэһэн асуудалда клубые даагша Намжил Намдаков иигэжэ харюусана:

— Манайхин дуу, хатар болон зүжэгтэ ехэ дуратай юм. Энээндэ хабаадалсаха хүнүүдшье олон. Тэрэ үбгэжөөлые харагты даа, репетицидэ, кино, концертдэ ходо ерээд лэ байдаг. Һаяхан Яхадай делегациин гэшүүдтэ хэдэн дуу дуулажа үгөө. Энэмнай Санжа Сандаков гээшэ.

Энэ эдэбхитэй үбгэжөөлһөө гадна хонишод Гунзынова, Гарифуллина, колхознигууд Лхасаджапов, Сапожников, багша Цыбикжапова, библиотекарь Цыбикова, колхозой парторг Дондокова болон бусад репетицидэ эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Эхэнэрнүүд, эрэшүүлэй нэгэдэмэл хоор шэнэ дуунуудые дуулажа һурана. «Алдарта Байгал-арюухан далай» гэһэн бурядай мэдээжэ дуун түрүүшээр һайса гаража үгэбэгүй. Намжил Сультимович өөрөө дирижер байжа, дуунай түрүүшын купледүүдые хэдэ дахин дабтаха баатай болоно. Тиигэ тиигэһээр дуунайнь зэдэлсэ хараа байса һайжарна. Үшөө хэдэн үдэшэ иигэжэ дабтаһанай һүүлдэ сценэ дээрэ гарахадашье болохо ха. Мүн ород хэлэн дээрэ нэгэ дуун сээжэлдэгдэнэ. Репетициин һүүлээр ямар хатар һурахаб гээд сугларагшад зүбшэнэ, шэнэ дурадхалнуудые оруулна.

Репетицишье дүүрэжэ, «Дунайн долгинууд» гэһэн ирагуу вальс ханхинаад, хүбүүд, басагад хүгжэмэй аялга дахажа шуран солбоноор эрьелдэнэ.

Эндэхи залуушуул, наһажаалшье хүнүүд ажал хүдэлмэриингөө һүүлээр клубтаа сугларжа, үдэшэ орой болотор сэнгэдэг, культурнаар амардаг юм.

Колхознигуудайнгаа культурна эрилтые гүйсэд хангахын тула Доодо-Худанай хүдөөгэй клуб, тэрэниие даагша Н. Намдаков, клубай эдэбхитэд горьтой хүдэлмэри хэжэ байна. Эдэнэй ажалда дутагдалнуудшье олохон бии. Теэд, тэрэнээ ойрын сагта усадхаха бэзэ гэжэ һанагдана.

А. Бадаев, манай тусхай корреспондент.

Арадай дуунууд

Аажамаар урдаһан Хэжэнгэмнай
Арюухан долгиёо эбхэрүүлнэ.
Армиһаа бусаһан хүбүүднай
Артелеэ хүгжөөлсэн баяжуулна.

Байгалдаа урдаһан Хэжэнгэмнай
Бардамхан долгиёо эбхэрүүлнэ.
Баяртайхан бусаһан хүбүүднай
Байдалаа һайжаруулан
түбхинүүлнэ.

***

Уужамхан Мазаймнай аршаантай
юм,
Уулынгаа боориһоо харьялдаг юм.
Ушараа гансахан нүхэртэй хүм,
Ухааһаа дураяа хубаадаг юм.
Хабтагай Мазаймнай аршаантай юм,
Хадынгаа боориһоо харьялдаг юм.
Ханилаа гансахан нүхэртэй хүм,
Хайранһаа дураяа хубаадаг юм.

Лекторскэ нэгэдэл

Хүдөөгэй клубай дэргэдэхи лекторнуудай нэгэдэл 1957 оной апрель һарада байгуулагдаһан юм. Энэ нэгэдэлдэ багшанар, колхозой мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд — хамтадаа 7 хүн хабаадалсана.

Байгуулагдаһаар жэл болоодүй байбашье, манай лекторнууд ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, үнгэрэгшэ жэлдэ яһала ехэ юумэ хэһэн байна. Клуб соо, мүн бригада, отара болон гүүртэнүүдээр лекторнууд ябажа, 38 лекци уншаһан, олон хөөрэлдөө хэһэн юм. Жэшээлхэдэ, «В. И. Ленинэй ажабайдал ба ажал-ябуулга», «Бурят арадай революциин урдахи ажабайдал», «Соведүүдэй түлөө тэмсэл, Бурят-Монголой АССР-ые байгуулга» гэхэ мэтэ лекцинүүд уншагдаа һэн.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хэдэн лекци, хөөрэлдөөн хэгдээ. Тэрэ лекци, хөөрэлдөөнүүдтэ хүнүүд олооро сугларжа, ехэтэ һонирхоһон, элдэб асуудалнуудые табиһан байна.

Бүхы совет арадай СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада бэлэдхэжэ байһан халуун үедэ, энээндэ зорюулагдаһан лекцинүүдые үнгэргэхэ гээшэ тон шухала болоно. Тиимэһээ «СССР-эй гражданинуудай эрхэ ба уялганууд», «Илалтата дүрбэн жэл» болон бусад лекцинүүд уншагдаха, заримань уншагдаһаншье байна. «Сагаалган яажа бии болооб, тэрэнэй уг удха» гэһэн лекци уншагдаа.

Лекторнуудай нэгэдэл ажалаа колхозой партийна организациин хүтэлбэри доро ябуулдаг. Түсэбнай партбюрогой заседани дээрэ баталагдадаг юм.

С. Цыбикжапов, клубай дэргэдэхи лекторскэ нэгэдэлые хүтэлбэрилэгшэ.

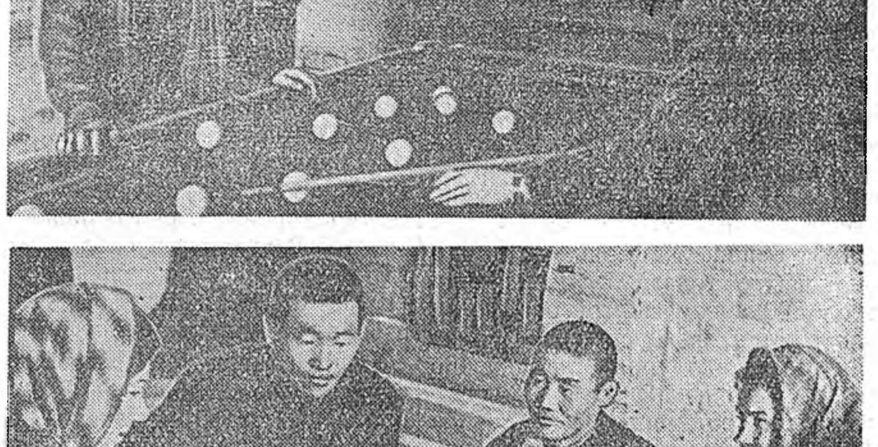

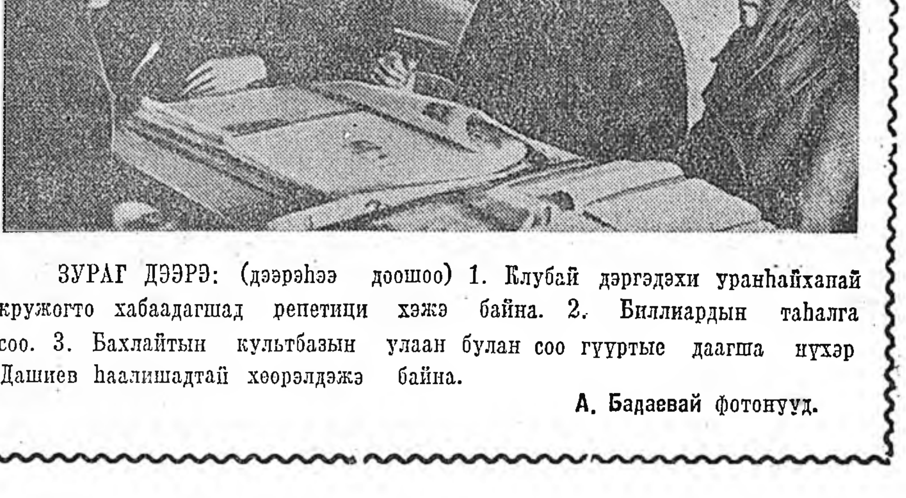

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (дээрэһээ доошоо) 1. Клубай дэргэдэхи уранһайханай кружокто хабаадагшад репетици хэжэ байна. 2. Биллиардын таһалга соо. 3. Бахлайтын культбазын улаан булан соо гүүртые даагша нүхэр Дашиев һаалишадтай хөөрэлдэжэ байна.

А. Бадаевай фотонууд.

Хитад нүхэдэй баярай тэмдэг

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай директорэй кабинет соо хари хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн, алтан хяазатай улаан торгон тугууд үлгөөтэй байна. Хитадай Арадай Республикын, Корейн Арадай-Демократическа Республикын, Монголой Арадай Республикын мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хэрэгтэ туһа хүргэһэнэйнь түлөө Улан-Удын мяха-консервын комбинадай хүдэлмэрилэгшэдтэ баярай тэмдэг болгожо эдэ тугууд үгтэһэн байгаа.

Эндэ һуража мэргэжэл олоһон нүхэд нютагаа бусаад хүдэлмэрилжэ байха зуураа, ахадүү нүхэдөө мартангүй, ходо бэшэг бэшэжэ байдаг юм. Һаяхан Хитадай Уханьдахи мяханай комбинадай директорые орлогшо Лянь-де гэгшэһээ бэшэг абтаа. Энэнь хитад нүхэдэй бэшэһэн 3-дахи бэшэг болоно. Лянь-де Советскэ Союзда һуража олоһон дүй дүршэлөө хэр зэргээр хэрэглэжэ байһанаа, амжалтанууд тухайдаа һонирхолтойгоор бэшэнэ. Тиихэтэеэ хамта, манай хүдэлмэришэдые уриһан байна. Мүн Монголой, Корейн мэргэжэлтэдһээ бэшэгүүд ерэжэл байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хитад нүхэдэй баярай тэмдэг болгон бэлэглэһэн Улаан туг.

Ф. Борисов.

Трактористнуудай курса

Манай һургуулиин 10-дахи классуудта шэнэ жэлһээ хойшо трактористнуудай курса нээгдэбэ. Занятинь неделидээ 4 дахин 2—2 час болодог. Энэ курсада МТС-эй механигууд Б. Р. Номоев, Д. Т. Дамбаев гэгшэд заана. Занятинь һургуулиин мастерской соо үнгэргэгдэдэг.

Б. Цыренов,
Мухаршэбэрэй Суулгын дунда һургуулиин багша.

Барилгашадай бэлэг

Хориин аймагай коммунальна ажахын таһаг 12 хүнһөө бүридэһэн барилгын 2 бригада эмхидхэһэн юм. Эдэ бригадануудай гэшүүд аймагай центртэ байрын гэрнүүдые, электростанци бариха, хуушарһан гэрнүүдые һэльбэн заһабарилха даабаритай.

1-дэхи бригадань багахан сагай хугасаа соо 2 байратай гэрэй торхо бодхоожо, армагыень табяад, удаадахи гэрээ бодхоожо эхилээ. Эдэ дархашуул СССР-эй Верховно Советэй һунгалтын хүндэлэлдэ мүрысөөд, хоёрдохи гэрэйнгээ армагые һунгалтын үдэр болотор табижа дүүргэхээр шиидэбэ.

Бригадын гэшүүд—Константин Серебряков, Александр Корнаков, Василий Машанов жэшээтэ һайнаар ажаллана.

Хоёрдохи бригадынхид электростанциин барилгада хэрэглэгдэхэ модо эршэмтэйгээр бэлэдхэжэ байна.

Ц. Цыдыпов.

Гулабхаа

Гулабхаа шубуун тон оло янзын, түхэл бэеэрээ ондо ондоо байдаг. Манай Агада гушаад жэлэй саада тээ зэрлиг хүхэ гулабхаанууд олон байгаа. Тэдэнэр һуурин газар шадар байрладаг һэн.

Мүнөө эндэмнай зэрлиг хүхэ гулабхаа харагдахаяа болёо. Гэбэшье, һүүлэй арбаад жэлэй туршада гэрэй тэжээмэл гулабхаанууд үдэжэ байнхай.

Мүн 8—9 жэлэй саанаһаа эхилэн, «Эб найрамдалай гулабхаа» гэлсэдэг болонхой. 1949 ондо француз уран зурааша, Пабло Пикассо гэдэг «Эб найрамдалай гулабхаае» зураһан байна. Баһа «сагаан далита гулабхаа» тухай шүлэг, дуунуудшье бии.

«Эб найрамдалай гулабхаа» хаанаһаа бии болооб?

Манай советскэ профессор В. Ф. Ларионов 25 жэлһээ үлүү саг соо шубуу үсхэбэрилхэ талаар шэнжэлэлгын хүдэлмэри хэдэг. Тэрэ англиин луу гэжэ үүлтэрэй гулабхаа сахали үүлтэрэй гулабхаа хоёрой хоорондоһоо сагаан зүһэтэй, сэбэр гоё бэетэй жэгүүртэн—«Эб найрамдалай гулабхаа» бии болгоһон юм.

Гулабхаае юундэ «эб найрамдалай» гэнэб гэбэл, иимэ баримта бии. Эртэ урдын грек зоной домог түүжада хэлсэдэгэй ёһоор, Марс гэжэ дайн сэрэгэй бурхан байһан ха. Тэрэ Марс нэгэтэ дайн байлдаанда мордохо гэжэ түхсэрээд, үнинэй орхигдоһон. өөдөө хаража хэбтэһэн түмэр туулга малгайгаа үмдэхэ гэхэдэнь, тэрээн соонь гулабхаа шубуун уурхайлжа, байрлашаһан байгаа юм гэхэ. Тиигээд лэ Марс гээшэ дайн байлдаа хэхээ ошоогүй һэн ха... Энэ домогһоо уламжалан, гулабхаае «Эб найрамдалай шубуун» гэжэ нэрлэдэг түүхэтэй. Теэдшье гулабхаа амитанда хоро хэдэггүй, амгалан шубуун ха юм даа.

Москва хотодо болоһон Залуушуулай, студентнэрэй бүхэдэлхэйн зургаадахи фестивалиин нээгдэһэн үдэр 25 мянгаад гулабхаа огторгой өөдэ табигдан, эб найрамдалай һүлдэ тэмдэг боложо, Ленинэй нэрэмжэтэ түбэй стадион дээгүүр дүрьен ниидэһэн бэлэй.

Д. Жапхандаев.

Март—хабарай эхин һара

(Фенологой тэмдэглэл)

Март һарада республикымнай ехэнхи газар дайда хабарай шэнжэ ородог. Наран улам дээгүүр ябадаг боложо, үдэр нэмэжэ үргэлжэлдэг. Сагай ошохо тудам, аажамаар дулааржа, хада майлын наруули талын саһан наранай хурса элшэдэ хайлажа эхилдэг. Удаань тала дайдын, ой тайгын саһан хүнгэрэг соохорложо, саашадаа газар дайда саһан хүнжэлөө хаяад, халюуран нэмжыдэг.

Зарим үдэрнүүдтэ хүйтэрөөдшье абадаг, нойтон саһан орожо, һалхи шуурганшье болодог. Гэбэшье, хабар өөрынгөө эрхые алдадаггүй. Нарата үдэрнүүд улам олошордог.

Бургааһа мүшэр гүлгэлжэ, залаануудынь боролон харагдадаг, туун, турлааг үзэгдэжэ, шубуудай ниидэн ерэлгын эхи табидаг. Сэлэнгэ, Сүхэ, Зэдэ, Хёлго голнуудые зубшан уһаша шубуунууд байрладаг. Республикын урда аймагуудта ангир, нугаһад һүрэг һүрэгөөрөө ниидэн ерэдэг. Булжамуур огторгойдо дэгдэн жэргэдэг, гулабхаанууд уурхайгаа түхеэржэ, тухагүй хөөрсэгэнэн байдаг.

Наруули газарта тэрэнги набша намаагаа дэлгээжэ эхилдэг юм. Мартын эсэсээр болодог дулаан үдэрнүүдтэ эрбээхэй, батаганаанууд ниидэжэ, хорхой сохонуудшье үзэгдэдэг юм.

Торхируу хоёр хоёроороо ниилэжэ, уурхайгаа түхеэрдэг, һөфой наадан эхилдэг байна.

Байгал дээрэ дулаан үдэрнүүдэй болоходо, хаб загаһан мүльһэнэй забһараар гаража, наранда игаадаг. Тэдэнэр ёрхогор мүльһэнүүдэй забһарта, мүльһэнэй ганда дүтэхэн хэбтэшэ түхеэрээд, мартын эсэсээр түрэдэг юм. Республикын колхозууд үргэн бэлшээринүүдтээ малаа адуулдаг, хабарай тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байдаг гээшэ.

И. Котов.

Болгариин Арадай Республика. «Автотранспорт» гэжэ предприятиин токарна цехын уралан нарижуулагшад С. Лаков, Д. Братанов болон И. Горинов гэгшэд шэнэ дурадхал оруулхаяа бэлэдхэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол тухай Хитадай хэблэл бэшэнэ

ПЕКИН, мартын 1. (ТАСС). Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлээр КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй абаһан тогтоол тухай Хитадай Арадай Республикын түбэй газетэ, радиостанцинууд оронойнгоо хүн зондо дуулган мэдээсэнэ.

«Колхозно байгуулалтые улам саашань хүгжөөхэ, машинно-тракторна станцинуудые хубилгаха тухай тогтоол КПСС-эй ЦК-гэй Пленум баталан абаа. Верховно Советэй сесси дээрэ зүбшэн хэлсэлгын болохын урда тээ тус асуудал бүхы арадай үзэмжэдэ табигдахань» гэһэн томо гаршагтай статья «Жэньминьжибао» газетэ толилбо.

Колхозой зөөрие бэхижүүлхэ, тэрэнние хүгжөөхэ эрхэ байдалай бии болоходо энэ зөөрие бүгэдэ-арадай зөөри болгохо хэрэгтэ ехэ туһа болохо, мүн советскэ общество коммунизм тээшэ бүри түргэнөөр дабшаха юм гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй шэнэ шиидхэбэриин шухала удхашанартай байһыень тэмдэглэн, «Бэйцжинжибао» газетэ бэшэнэ.

Хэдэн газетэ энэ асуудалые тайлбарилан ойлгуулжа, Советскэ Союзда МТС-эй ямар үүргэ дүүргэһэн тухай мэдээсэнэ.

Арад зоной ажабайдалые улам һайжаруулхын түлөө

БУДАПЕШТ, мартын 1. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тухай дэлгэрэнгы мэдээсэл Будапештын бүхы газетэнүүд мартын 1-дэ толилоо.

Хүдөө ажахыда үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхэ, арад зоной ажабайдалые улам һайжаруулха зорилгоор КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шэнэ тогтоол абтаба гэжэ газетэнүүд тэмдэглэнэ.

Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые Болгариин хэблэл толилоо

СОФИЯ, мартын 1. (ТАСС). Колхозно байгуулалтые улам саашань хүгжөөхэ, машинно-тракторна станцинуудые хубилгаха тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые Болгариин газетэнүүд томо томо гаршагуудтайгаар толилбо.

Хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудай бэелүүлэгдэхэдэ, советскэ колхозно байгуулалта улам саашадаа хүгжэхэ юм гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

Арабуудай Нэгэдэмэл Республикые дэлхэйн улам олон гүрэн мэдэржэ байна

КАИР, мартын 1. (ТАСС). Арабуудай Нэгэдэмэл Республикые гадаадын улам олон гүрэн мэдэрнэ гэһэн мэдээсэл үдэр бүри ороно. 39 гүрэн, тэрэ тоодо СССР, КНР, США, Инди Арабуудай Нэгэдэмэл Республикые мэдэрбэ гэжэ хуулита газарһаа мэдээсэгдээ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Арабуудай Нэгэд[...] Республикада Йем[...] оруулха туха[...]

КАИР, (ТАСС). Йем[...] мьер-министрын орлогшо[...] хэрэгүүдэй министр Эмир[...] февралиин 28-да Каир е[...] буудай Нэгэдэмэл Рес[...] Йемениие оруулха туха[...] Йеменэй король Ахмед б[...] шаагаад, Йеменэй зүгһөө[...] гараа табихыемни намда[...] гэжэ мэдүүлээ.

Франциин коммуни[...] ажалшадай аша туһ[...] эдэбхитэйгээр тэм[...]

ПАРИЖ, мартын 1. [...] Франциин коммунистичес[...] һаа парламентда байдаг[...] түрүүлэгшэ Жак Дюкло [...] шэжэ, ажалшадай аша т[...] гаалан, национальна сугл[...] путат-коммунистнуудай [...] байһан тухай мэдээсэбэ. [...] мнай элдэб нютагуудай [...] ондоо салин хүлһэ абад[...] Энээниень алишье нюта[...] тэгшэ болгохын, гэр бүлэ[...] 20 процентээр ехэ тэдхэм[...] дэг болохын, мүн ажалш[...] галуулһанай түлөө гарг[...] циальна тэдхэмжын ор[...] түлүүлдэг болохын хойноһ[...] ментда байдаг компарти[...] тэмсэнэ гэжэ бэшэг соо [...]

Арад зоной ажабайдалы[...] нааршье һайжаруулха гэх[...] рай правительство ходо һ[...] тиимэһээнь депутат-комму[...] дай ажал-ябуулгые бүхы [...] профсоюзна организацину[...] жэхэ ёһотой гэжэ Жак Дю[...] лон тэмдэглээ.

Ганын бэеэ даа[...] болоһоор нэгэ жэ[...]

Гана гүрэнэй бэеэ даан[...] һоор мартын 6-да нэгэ ж[...] хэнь. Энэ гүрэн Баруун [...] Гвинейскэ тохойн эрье дэ[...] дог. Негр изагуурта хэдэн[...] тэндэ ажаһуудаг юм. Тэд[...] 5 миллион шахуу болодог.

Дунда зуунай үедэ Бару[...] када Гана гэжэ айхабта[...] гүрэн бии байһан байгаа. [...] нэрээр мүнөө энэ шэнэ гү[...] лэгдэнхэй. Һүүлээрнь а[...] зүүн тээһээнь добтолходо[...] бутаржа, һалаа бэлэй. Ара[...] тарагшадай удаа орон до[...] пынхид бии болобо. 500 жэ[...] тээ португалиинхид эгээл [...] эндэ ерэжэ байрлаһан юм. [...] эндэ айхабтар ехэ алта ол[...] нютагые Алтан Эрье гэжэ [...] байгаа. XVIII зуун жэлһэ[...] англиинхид энэ нютагые [...] шэрүүнээр дээрмэдэжэ эхи[...] лэй.

Гэбэшье, Ганын эрхэ сү[...] ратай арадай нугаршагүй [...] колонизаторнууд хухалжа[...] гүй. Ганын арадай олон зу[...] туршада хэһэн тэмсэлынь [...] хоёрдохи дайнай һүүлээр [...] шангадаба. Тиигэжэ 1957 о[...] тын 6-да Гана бэеэ даанха[...] лика болоһон байгаа. Энэ р[...] ка Англиин доминион гэжэ[...] доно.

Урдань Англиин колони[...] хэдэн нютагууд, тэрэ тоод[...] Эрье, Того шэнэ гүрэндэ ор[...]

Ганын экономиконь ехэ г[...] юм. Хүн зонойнь 90 проце[...] ажахыда хүдэлдэг. Тэдэн[...] ургуулна. Какао абалга[...] дэлхэй дээрэ 1-дэхи һуури[...]

Алта абалгаар Гана дэлх[...] 5-дахи, Африкада 2-дохи һу[...] нэ. Алтанай бүхы шахуу [...] нүүд Англиин компанину[...] баатай.

Арадай ажахые дэбжээх[...] гоор национальна эконом[...] жэлэй туршада хүгжөөхэ т[...] нын правительство 1957 онд[...] һон байна. Тус түсэбэй ёһо[...] та мүрэн дээрэ электроста[...] ригдаха. Нютагай зоной д[...] мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ [...] ехэ хүдэлмэри ябуулагдана[...] орон дотор 500 мянган хүн[...]

Гана Советскэ Союз хо[...] барисаатай, дипломатическа[...] саатай болонхой юм.

Смыслов Ботвинник х[...] наадан эхилхэн[...]

В. Смыслов М. Ботвинник[...] хоорондо шатараар дэлхэй д[...] рүүшын һуури эзэлхын түлө[...] сөөн мартын 2-то Москва[...] дээ. Тэдэнэр 24 дахин [...] В. Смыслов тэнсэбэл, дэлхэ[...] пион зандаа үлэхэ юм. [...] М. Ботвинник заатагүй шүү[...] һаа үсөөн бэшэ очко абаб[...] хэйн чемпионой нэрээргы[...] рюулжэ шадаха байна.

Недели бүхэндэ 3 парти [...] даха. Мартын 4-дэ түрүүш[...] дан болохонь. В. Смыслов [...] наар наадаха.

(ТА[...])

ТАРЯАНАЙ, ҮБҺЭ НОГООНОЙ УРГАСА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Колхозой тоосоото суглаанһаа

Сталинай нэрэмжэтэ колхоз аймаг соогоо томо колхозуудай нэгэн болоно. Тус колхоз мүнөө 10500 толгой хонитой, 2600 толгой эбэртэ бодо малтай, 240 гахайтай, 450 адуу моритой. Мүн 1600 тахяа болон уһанай шубуун бии.

Колхозой ажахын гол һалбаринь мал ажал болоно. 1957 ондо абаһан олзо доходойнь 99 процент мал ажалһаа оруулагдаһан байна. Тиихэдэ ганса хонидһоо 1.282.000 түхэригэй доход абтаа.

Гэхэтэй хамта, тус колхоз һүүлшын 2 жэл соо мал ажалаа биратайгаар хүгжөөнэгүй. Энэ туршада адуу малайнь, илангаяа хонидойнь тоо толгой олошороо, ашаг шэмэнь дээшэлээ бэшэ, харин ехээр доошолһон байна. Жэшээнь, 1957 ондо хонидой тоо толгой 1955 онойхидо орбол 800 шахуу толгойгоор үсөөн болобо. Мүн энэ турша соо нооһо хайшалалга эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 2 килограммаар доошолоо. 1957 ондо тус колхоз 2.396.000 түхэригэй доход абажа, колхознигуудайнгаа ажалта үдэр бүхэндэнь 4 түхэриг 20 мүнгэ хубааһан байна.

Энэ колхоз мал ажалаа юундэ иимэ хангалтагүйгөөр хүгжөөжэ байнаб гэхэдэ, иимэ. Һүүлшын жэлнүүдтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, гансал МТС-тэ найдаад, тарян ажалай хүдэлмэридэ ёһотой анхарал табяагүй. Тиимэһээ адуу малынь шэмэтэ, концентрированнэ тэжээл эдинэгүй шахуу. Газараа муугаар уһалдаг, үтэгжүүлдэггүй дээрэһээ орооһото болон тэжээлэй ургамалнуудай биратай ургаса абанагүй. Жэшээнь, нёдондо 1500 гектар шахуу тэжээлэй ургамалнууд—кукуруза, наран сэсэг, зелёнко гэхэ мэтэ ургаса үгөөгүй. Мүн 672 гектар овёс таряад, оройдоо 424 центнер ургаса абаа. Тэрэшэлэн шэниисэ болон хара таряанай ургаса тон өөдэгүй. Таряан ажалһаашье биратай олзо ороногүй. Жэшээнь, нёдондо тус колхоз 4893 гектар таряалангай газарһаа оройдоо 13500 түхэригэй олзо абаа. Гэхэтэй хамта, тахяагайнь фермэһээ (1500 тахяатай) мүн лэ тэды шэнээн олзо абтаһан байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэ ган гасуур болоо. Гэбэшье, колхозой правлени тэрээнтэй тэмсэхэ хүдэлмэри ябуулаагүй. Ярикто, Бүхэтэр гэжэ уһалагдадаг газарнуудта овощь, хартаабха, кукуруза гэхэ мэтэ таригдабашье, һайн ургаса үгэхэеэ болёо. Юундэб гэхэдэ, эндэ хабарынь газараа һайнаар уһалнагүй. Уһаяа миин һубагаар урадхаад орхижорхино. Тиихэдэ зунай үедэ ургасаяа оройдоо уһалдаггүй, харууһа эмхидхэдэггүй.

Хүнтэйн талын баруун хормойдо, Бороголой уһалууриин системээр уһалагдадаг 300 гаран гектар үрэжэлтэй газар бии. Урдань эндэһээ гектар бүриин 20—25 центнер хүрэтэр шэниисэ болон бусад ургамалнууд абтадаг байгаа. Теэд һүүлэй үедэ эндэһээ өөдтэй ургаса абтахаяа болёо. Юундэб гэхэдэ, сталинайхид энэ газараа үтэгжүүлнэгүй, жэл бүри тэрэнээ уһалһан хэбэртэй болоод, нэгэл янзын ургамал тарина. Тиин энэнь элһэжээд, мүнөө ургаса үгэнэгүй. Хэрбээ тус колхоз энэ газараа һайнар үтэгжүүлээд, хабар, зуниинь уһалаад байбал, һайн шанартай өөрын үрэһэ хүрэнгэтэй болохо байгаа. Гэхэтэй хамта, сталинайхид өөрын үрэһэ хүрэнгэгүй дээрэһээ жэл бүри эндэ тэндэһээ асарагдаһан шанаргүй үрэһөөр тарилга хэнэ. Жэшээнь, нёдондо тус колхоз 40—80 процент тарилгын шанартай шэниисын, хара таряанай, овёсой үрэһэ хэрэглэһэн байна. Мүн гектар бүридэ нормоһоо 15—20 килограммаар бага үрэһэн хаягдаа.

Уһалагдадаг газараа үргэдхэхэ гэжэ оролдоногүй. Поли дээрэ үбэлдөө саһа тогтоожо, хабарынь газараа һайрамай уһаар уһалха хүдэлмэри ябуулагданагүй. Үнгэрэгшэ жэл 1100 гектар талмай дээрэ саһа тогтоохо гэжэ хараалһан аад, тэрэнээ бэелүүлнэгүй.

Тэрэшэлэн сабшалан һайжаруулха хүдэлмэри мартагданхай. Сабшалангай газарые һөөг бургааһанһаа сэбэрлэхэ, үтэг хэхэ хэмжээ-ябуулганууд жэл бүри хараалагдаад, тэдэнь дүүргэгдэнгүй, миил сарһан дээрэ үлэжэ байдаг. Сабшалангай ехээр намагжаһан, һэбхүүл бургааһанда дарагдаһан дээрэһээ жэл бүри бүхы сабшалангайнь 30—40 процент хаягдана.

Үнгэрэгшэ зун сталинайхид тэжээл бэлэдхэлээ хангалтагүйгөөр ябуулжа, энэ жэлэй үбэлжэлгэдэ ниитынгээ адуу малые бүдүүн тэжээлээр оройдоо 20 процент хангаа. Тиимэһээ малай үбэлжэлгэдэ бэрхэшээлнүүд тохёолдоно. Һү һаалга нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө ехээр доошолоо. Олон толгой хони, эбэртэ бодо залуу мал хүсэ шадалаа ехээр гээжэ байна.

Һаяхан колхозой жэлэй тоосоото суглаан болоо. Эндэ олон колхознигууд үгэ хэлэхэдээ, колхозой правлениин хүдэлмэридэ бии байһан олон дутагдалнуудые элирүүлээд, тэдэниие саашадаа зайсуулха тухай дурадхалнуудые оруулаа.

—Колхозоймнай ажахын эгээл олзотой һалбари хонин ажал болоно. Теэд энэ һалбаряа һайнаар хүгжөөжэ үшөө шадаагүй байнабди. Юундэб гэхэдэ, тэжээлэй дутамаг дээрэһээ хониднай ехэнхидээ бэлшээридэ адуулагдажа үбэлжэнэ. Шэмэтэ тэжээл, концентрат эдинэгүй. Энэ шалтагаанһаа үбэлжэлгын үедэ хонид туражa, ашаг шэмээ ехээр гээнэ,—гэжэ колхозой зоотехник Ц. Аюшеев хэлэбэ.

Орооһото болон тэжээлэй ургамалнуудай һайн ургаса абаха арга боломжо колхоздо яһала бии. Теэд таряан ажалдаа правлениин анхарал хандуулдаггүй дээрэһээ һайн ургаса абтанагүй. Үнгэрэгшэ жэл шэниисын муу бэшэ ургаса абтаха байһан аад, тэрэнээ муугаар хуряаһан, малда ехээр эдюулһэн, гэшхүүлһэн дээрэһээнь өөдтэй орооһон баһал абтаагүй гэжэ механизатор нүхэр Д. Раднаев тэмдэглээ.

Колхозой правлени таряанай, ногооной ургасые дээшэлүүлхэ хүдэлмэри ябуулнагүй. Жэл бүри олон хэмжээ-ябуулганууд баталагдан абтаад, тэдэнь дүүргэгдэнэгүй. Тиин таряанайшье, сабшалангайшье газар һайн ургаса үгэхэеэ болёо. Мүнөө ехэнхидээ худалдажа абаһан тэжээлээр малаа эдеэлүүлжэ байнабди. Саашадаа иигэжэ хүдэлмэрилхэ болоо һаа, ниитынгээ ажахые һайнаар хүгжөөжэ шадахагүйбди гэжэ колхознигууд О. Абидуев, Б. Гармаев, Р. Бурхинов, Д. Лыгденов ба бусад эрид шангаар шүүмжэлээ.

Суглаан дээрэ бусадшье колхознигууд үгэ хэлэхэдээ, ниитынгээ ажахын гол һалбари—мал ажалые түргөөр хүгжөөхын тулада эгээн түрүүн үбһэ ногооной, орооһото болон тэжээлэй ургамалнуудай ургасые эрид дээшэлүүлхэ асуудалда онсо анхарал хандуулаа.

Һаядаа колхозой правлени тодорхойлһон арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ, 1958 ондо адуу малдаа элбэг хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлдэхэ асуудалые эрхэ бэшэ шиидхэхэ ёһотой.

О. РАДНАЕВ, манай корреспондент.

Баргажан.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУ[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74. отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н 00672. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 7[...]